

AI och disciplinärenden

17 december 2024 kl. 14:00-16:00

Seminarium nr 5 i serien **Högskolan och AI – en seminariserie i samverkan** som SUHF genomför under 2024.

Workshop Fall 1

Avvikande språkanvändning

Fall 1 – Avvikande språkanvändning

När seminariet planerades valde arbetsgruppen att söka exempel där användning av AI i utbildningssammanhang hade lett till disciplinära åtgärder. Detta rättsfall, där kammarrätten upphäver ett avstängningsbeslut av en student som anklagats för otillåten AI-användning, belyser flera nyckelfrågor om bland annat beviskrav och vilka grunder som åberopas vid beslut om disciplinåtgärder i samband med misstänkt AI-användning. Enligt anmälarna i ärendet hade studenten sannolikt använt sig av ett otillåtet AI-verktyg vid författandet av en inlämningsuppgift. Anmälarnas bedömning grundade sig i att studentens språk inte överensstämde med tidigare skrivna dokument, samt att det saknades referenser, eller att referenser användes på ett felaktigt sätt. Studenten förnekade att hen använt sig av ett AI-verktyg, och förklarade att hen hade fått hjälp med uppgiften av sin före detta SFI-lärare, vilken även intygade detta. **Exempel på diskussionsfrågor:**

- a) **Hur bedömer ni bevisningen i detta fall?**
- b) Det har inte framgått att anmälarna använt något hjälpmedel för att bedöma huruvida studenten använt ett AI-verktyg vid författandet av sin inlämningsuppgift. Anmälarna har dock gjort bedömningen att ungefär 30 % av texten är genererad av AI. **Hade er tidigare bedömning om bevisningen i detta fall ändrats om ett verktyg för textanalys visat att sannolikheten att 30 % av den inlämnade texten var genererad av ett AI-verktyg var 90 eller 19 %? Hur skiljer sig bevisvärdet hos resultat från sådana verktyg från resultat från klassiska verktyg för plagiatkontroll som mäter likhet mot andra texter?**
- c) Det har inte framgått av disciplinnämndens protokoll huruvida det varit tillåtet att samarbeta med andra studenter vid författandet av inlämningsuppgiften, och studenten har inte varit misstänkt för otillåtet samarbete. **Hur ser ni på att studenten vidgått att hen tagit hjälp av sin före detta SFI-lärare för att lösa uppgiften?**
- d) Den aktuella inlämningsuppgiften utgjorde en projektplan inom ramen för en metodkurs, och det framgår av kursplanen att kursen inte innehåller något examensarbete. **Hur uppfattar ni de hänvisade instruktionerna gällande AI-verktyg? Vilka krav bör ställas på tydlighet?**

Innan ni använder er av ett AI-verktyg i ert examensarbete behöver ni stämma av med er handledare och beskriva hur och till vad ni kommer använda AI. Även om det är tillåtet att använda AI-genererad text så får ni inte lämna in den som egen text vid examination. Ni måste alltid vara transparent med hur och när ni använt AI. Säkerhetsställ, liksom övrig referenshantering, att ni anger alla former av AI-användning. Tänk också på att detta gäller även om ni skrivit om eller byt ut olika ord. Skälet till att en dialog med handledaren alltid måste ske innan användning av AI är att AI i vissa fall inte hjälper er utveckla färdigheter som utbildningen syftar till eller att er inlämning vid examination gör det omöjligt för en lärare att bedöma om ni uppfyller lärandemålen.

Observera att otillåten användning av AI-verktyg i samband med examination kan klassificeras som en disciplinär förseelse och kommer därför att anmälas som ett disciplinärende enligt 10 kap. Högskoleförordningen. Ta del av mer information avseende AI: [http://\[... \]](http://[...])

Inför arbetet med projektplanen, som ligger till grund för examensarbetet, har vi lagt in en text om AI i modulen för projektplanen. Eftersom handledare till examensarbetet tilldelas först när denna kurs är slut behöver ni sammanställa de frågor och funderingar ni har om AI till kurstiden (i denna kurs) må 12 feb. Skapa ett dokument där ni skriver ned vad ni använder AI till under arbetet med projektplanen.

KAMMARRÄTTENS DOM

[...] Kammarrätten upphäver, med ändring av förvaltningsrättens dom, Högskolan X:s disciplinnämnds beslut om avstängning av N.N.

YRKANDEN M.M.

N.N. yrkar att beslutet om avstängning ska upphävas och anför bland annat följande. Hen har inte använt AI-verktyg för att skriva sin projektplan. Hen fick stöd av en lärare som skrivit kommentarer rörande hens språk som hen sedan arbetat med.

Högskolan X:s disciplinnämnd (disciplinnämnden) anser att överklagandet ska avslås och anför bland annat följande. N.N. har angett att hen har tagit hjälp av läraren vid tidigare tillfällen. Det som anmälaren bland annat anmärkt på i det nu aktuella disciplinärendet är att N.N:s text avviker från hens tidigare texter. De textdelar som anmälaren reagerat på kan därför inte förklaras genom det som N.N. har fört fram i överklagandet. Dessa omständigheter talar starkt för att hens agerande utgjort ett försök till vilseledande.

SKÅLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Disciplinnämnden har stängt av N.N. för en förseelse enligt 10 kap. 1 § högskoleförordningen. Beslutet innehåller en redogörelse för anmälan samt för N.N:s egen uppfattning i frågan. Det saknar en uttrycklig motivering i fråga om vilken förseelse hen ska ha gjort sig skyldig till, varför disciplinnämnden anser att hen gjort sig skyldig till påstådd förseelse samt val av påföljd. Trots dessa brister anser kammarrätten att beslutet måste förstås så att disciplinnämnden har stängt av N.N. för att hen med otillåtet hjälpmedel i form av användning av AI-verktyg har försökt att vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas.

En avstängning är ett allvarligt ingrepp mot den enskilde studenten. Det krävs därför att det av utredningen klart framgår att studenten gjort sig skyldig till den påtalade förseelsen för att ett beslut om avstängning ska få meddelas (jfr RÅ 1996 ref. 15).

Enligt anmälan i ärendet är det sannolikt att N.N. har använt sig av ett AI-verktyg. Anmälarna har kommit till den slutsatsen genom att jämföra texten med tidigare skrivna dokument. Vidare har uppmärksammats att referenser har saknats eller använts på ett felaktigt sätt. I en komplettering har anmälarna uppgett att det är svårt att svara på hur stor del av inlämningsuppgiften som bedöms vara AI-genererad. De har dock bedömt att ungefär 30 % är genererat av AI. Det har till synes inte använts något hjälpmedel för att undersöka om texten skapats med hjälp av ett AI-verktyg. N.N. själv har förnekat att hen använt sig av ett AI-verktyg. Hen har i samband med sitt överklagande till kammarrätten kommit in med flera versioner av sitt arbete som visar hur hen har fått hjälp med texten av sin före detta SFI-lärare. SFI-läraren har även skrivit ett intyg om att han har hjälpt N.N. med språket i texten. Med hänsyn till de förklaringar som lämnats av N.N. och den utredning i övrigt som finns i målet kan det enligt kammarrättens bedömning inte anses klarlagt att N.N. har försökt att vilseleda i samband med examination på det sätt som disciplinnämnden har utgått från i sitt beslut. N.N:s överklagande ska därför bifallas.

FÖRVALTNINGSRÄTTENS DOM

[...] Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Högskolan X beslutade den 12 april 2024 att stänga av N.N. från studier vid högskolan under 8 veckor.
[...]

N.N. yrkar att beslutet ska upphävas och anför bl.a. följande. Hen har absolut inte använt några AI-hjälpmedel. Hen har på flera sätt tränat på det akademiska språket under studierna och har utvecklat sin språkliga förmåga. Läraren bör vara skyldig att producera konkreta bevis på att hen har använt sig av AI-hjälpmedel och det saknas sådana bevis. Disciplinnämndens uttalanden är också otydliga i vissa delar. Hen har kämpat hårt med studierna och hen har exempelvis tackat nej till att sjukskriva sig när hen har brutit axeln för att hens studier inte skulle påverkas. Hen är en uppfostrad, ärlig och hederlig person som aldrig skulle fuska för att klara ett prov. Hen har referenser som kan intyga att hen har studerat hårt under studieperioden.

Högskolan anser att överklagandet ska avslås.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Gällande regler

Enligt 10 kap. 1 § 1 högskoleförordningen (1993:100) får disciplinära åtgärder vidtas mot studenter som försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas. I 2 § samma kapitel anges att de disciplinära åtgärderna är varning och avstängning. Ett beslut om avstängning innebär att studenten inte får delta i undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen vid högskolan. Beslutet ska avse en eller flera perioder, dock sammanlagt högst sex månader.

Av prop. 1981/82:193 framgår att vid synnerligen grova fall såsom plagierande av uppsats eller upprepade förseelser kan längre avstängningsperioder än tre månader behövas för att vara tillräckligt avskräckande (jfr a. prop. s. 7).

En disciplinär åtgärd i form av avstängning utgör ett allvarligt ingrepp mot den enskilde studenten. För att ett beslut om avstängning ska få meddelas krävs därför att det av utredningen klart framgår att studenten i fråga har gjort sig skyldig till den påtalade förseelsen (jfr rättsfallet RÅ 1996 ref. 15). I detta får anses ligga ett krav på att studenten måste ha varit medveten om att den aktuella handlingen var otillåten för att ett beslut om avstängning ska få meddelas (jfr rättsfallet RÅ 2010 ref. 6).

Förvaltningsrättens bedömning

Bakgrunden till aktuell disciplinanmälan framgår i sin helhet av det överklagade beslutet, se bilaga 1.

I utredningen anges bl.a. följande. Enligt anmälan finns misstanke om att N.N. med otillåtna hjälpmedel försökt vilseleda vid examination. Det misstänks att hen har använt sig av icke tillåtna AI-genererad text då språket och skrivandet inte överensstämmer med tidigare skrivna dokument och

språket inte överensstämmer med uppgiften samt att referenser saknas eller har använts på ett felaktigt sätt. Hen har dessutom nyligen återkommit från en avstängning avseende disciplinär förseelse för plagiat. Det är sannolikt att hen har använt sig av AI-genererad text som hjälpmedel för att klara uppgiften och detta har gjort att hen rent språkligt har presterat bättre än hen skulle gjort utan hjälp. Hen har inte varit medveten om att hen även har skrivit fakta som inte är relevanta för uppgiften. Den sammanlagda bedömningen är att hen inte skulle ha klarat uppgiften utan att använda sig av det aktuella hjälpmedlet. Vid en försiktig uppskattning till hens fördel bedöms att ungefär 30 procent av arbetet är genererat av AI.

Mot bakgrund av vad som framkommit i målet anser förvaltningsrätten att det är klarlagt att N.N:s handlande utgör ett försök till vilseledande i den mening som avses i 10 kap. 1 § högskoleförordningen. Det finns därmed grund för disciplinåtgärd.

Högskolan har beslutat om en avstängningstid om 8 veckor. Av utredningen framgår att N.N. nyligen har blivit avstängd under 4 veckor för plagiat.

Mot bakgrund av vad som framkommit i målet, och med hänsyn till att det handlar om en upprepad och allvarlig förseelse, bedömer förvaltningsrätten i likhet med högskolan att en avstängningstid om 8 veckor är väl avvägd. Vad N.N. har anfört föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därmed avslås.

UTDRAG UR DISCIPLINNÄMNDENS PROTOKOLL

N.N. antogs till Sjuksköterskeutbildning hösten 2021.

Enligt anmälan finns misstanke om att N.N. med otillåtna hjälpmedel försökt vilseleda vid examination. I anmälan framkommer följande: i samband med ”Skriftlig inlämningsuppgift – projektplan” misstänks att studenten använt sig av icke tillåtna AI-genererad text (förseelse enligt 10 kap.1§, med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöka vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars skall bedömas), då språket och skrivandet inte överensstämmer med tidigare skrivna dokument (som exempelvis mail, men också inledning och vissa sektioner i arbetet) och språket inte överensstämmer med uppgiften samt att referenser saknas eller använts på ett felaktigt sätt (när referens använts så finns inte fakta att finna i referensen). Studenten har dessutom nyligen återkommit från en avstängning avseende disciplinär förseelse (plagiat för vilket studenten blev avstängd i 4 veckor). N.N. är student enligt definitionen i högskoleförordningen. Studenten har sannolikt använt sig av AI-genererad text som hjälpmedel för att klara uppgiften, vilket gjort att studenten rent språkligt presterat bättre än hen skulle gjort utan hjälp. Dock är hen inte medveten om att hen även skrivit fakta som inte är relevant för uppgiften. Den sammanlagda bedömningen är att studenten inte skulle klarat uppgiften utan att använda sig av det aktuella hjälpmedlet. Vid behov kan mailkonversationer bifogas för att ytterligare belysa den bristande språkliga kompetensen.

Vidare finns information i den aktuella Canvassidan avseende AI-genererad text ”*Innan ni använder er av ett AI-verktyg i ert examensarbete behöver ni stämma av med er handledare och beskriva hur och till vad ni kommer använda AI. Även om det är tillåtet att använda AI-genererad text så får ni inte lämna in den som egen text*”

vid examination. Ni måste alltid vara transparent med hur och när ni använt AI. Säkerhetsställ, liksom övrig referenshantering, att ni anger alla former av AI-användning. Tänk också på att detta gäller även om ni skrivit om eller byt ut olika ord. Skälet till att en dialog med handledaren alltid måste ske innan användning av AI är att AI i vissa fall inte hjälper er utveckla färdigheter som utbildningen syftar till eller att er inlämning vid examination gör det omöjligt för en lärare att bedöma om ni uppfyller lärandemålen.

Observera att otillåten användning av AI-verktyg i samband med examination kan klassificeras som en disciplinär förseelse och kommer därför att anmälas som ett disciplinärende enligt 10 kap. Högskoleförordningen. Ta del av mer information avseende AI: [http://\[...\]](http://[...].).

Ett tillägg till tidigare information gjordes i ett anslag i kursen den 26 januari: ”Inför arbetet med projektplanen, som ligger till grund för examensarbetet, har vi lagt in en text om AI i modulen för projektplanen. Eftersom handledare till examensarbetet tilldelas först när denna kurs är slut behöver ni sammanställa de frågor och funderingar ni har om AI till kurstiden (i denna kurs) må 12 feb. Skapa ett dokument där ni skriver ned vad ni använder AI till under arbetet med projektplanen.”

Inför dagens sammanträde inkom anmälaren med följande uppgifter avseende omfattningen av studentens användning av AI i arbetet: det är en svår fråga att besvara eftersom en betydande del av det som de uppfattar som vilseledande, med felaktiga eller avsaknad av referenser, skulle kunna vara genererat av AI. Detta stöds av att de delar av arbetet som avviker mest språkligt och använder bristfällig svenska endast utgör en liten del av arbetet. Det är också möjligt att studenten har använt andra språkbehandlingsprogram för att åstadkomma vissa av dessa språkliga variationer. Om de måste uppskatta en specifik andel, och detta är en försiktig uppskattning till studentens fördel, bedömer anmälare att ungefär 30% av arbetet är genererat av AI.

Enligt tidigare uppgift har student haft VFU under v13-15.

N.N. har ombetts att inkomma med ett yttrande avseende den ovannämnda händelsen vilket N.N. har gjort. I sitt yttrande anger N.N. följande: hen fick besked om hens projektplan som är misstänkt för användning av AI-genererad text, vilket hen absolut inte har gjort. När studenten fick besked om ”AI-genererad” text var det första gången hen såg och kunde inte förstå vad det innebär. Därför googlade hen det, och fick reda på att läraren tror att hen använt hjälpmedlen när hen genomförde projektplanen. Projektplanen gjorde N.N. under avstängningsperioden V. 7-10, varför hen undrar över hur hen kunde använt AI-genererad när hen inte kunde logga in i Canvas. Studenten vet inte om hen skulle kunna bli arg på grund av att läraren inte ser att en student kämpar hårt med sin utbildning eller om hen skulle kunna vara lite glad för att läraren tycker att hens svenska blivit bättre nu.

Under termin 2 var studentens svenska inte så tillfredsställande, läraren skrev en kommentar att hen får gå tillbaka till skolan och fortsätta med språkkurs. När hens svenska blir mycket bättre misstänker läraren att hen använder hjälpmedlen. Hen borde kanske inte pluggat svenska så hårt och flitigt? Däremot var det som om läraren uppträdde diskriminerande mot hen. Studenten hade en inlämning som bedömdes ”under godkänd” 11 gånger av läraren utan att han gav några kommentarer. Det framförde endast att hen hade ”språksvårigheter”. Till sist bytte studenten bedömningslärare och då fick hen godkänd på inlämningen.

Kunskapen kanske kan utvecklas om man kämpar? Samt att man inte behöver jämföra vad som menas med att ”kämpa hårt” mellan olika individer då det skiljer sig med individernas bakgrund, tidigare utbildning och eget mål. N.N. pluggar varje dag mer än 10 timmar från måndag till söndag.

Hen kommer från ett land, Y där många människor kämpar hårt och det har hen lärt sig från sina föräldrar när hen var ett barn. Studenten är van vid att plugga många timmar varje dag. Hen har inga barn och ingen familj här i Sverige, så hen har all tid att plugga. Under avstängningsperioden har studenten haft kontakt med en studievägledare. Första gång träffade N.N. hen termin 2 och det var två år sedan, så nu tycker hen att studentens svenska har blivit mycket bättre, så hen förstod att studenten har pluggat väldigt hårt och flitigt under tiden. Hen är vuxen och förstår betydelsen av att jobba som färdig sjuksköterska i framtiden som kan hjälpa många patienter med god vård, vilket är studentens mål.

Hen har fått mycket språkstöd av läraren som jobbar på språkverkstad på biblioteket, hen gav studenten många tips och råd för att utveckla svenska språket. N.N. har även träffat en annan lärare som hjälper studenter med akademiskt språk via Zoom. Hen guidade studenten om hur hen ska fortsätta med språkutveckling, som till exempel online filmer som handlar om akademiskt arbete. Om studenten har använt sig av ”AI-genererad” text, varför bad hen då om språkstöd?

N.N. bor på studentboende här, många studenter pluggar på högskolan X och hen försöker prata med de andra studenter när de träffas dagligen, för att det är en möjlighet för hen att öva muntligt språk. Hen har hjälpmedel, sina anteckningar och kurslitteratur. Hens svenska utvecklas genom att hen läser kurslitteratur varje dag. Hens modersmål, mandarin är ett annat svårt språk. Normalt skulle man tro att det skulle vara svårt för N.N. att lära sig svenska, eftersom hen bara har bott i Sverige i tio år och nu går på universitetet. Men detta behöver inte ses som ett hinder, utan som en motivation vilket bör lyftas upp och stöttas.

Projektplanen kan absolut kompletteras då hen nu fick kommentarer från läraren. Alla studenter hade varit opponentskap i ett seminarium (V. 7) där studenterna fick tips från andra för att förbättra innehållet av projektplan innan den blev bedömd. Dock hade N.N. inte möjligheten att delta i seminariet och skicka in sin projektplan utan hjälp eftersom projektplanen genomfördes under v7-10 (tiden för hens avstängning).

Studenten tackar för visat hänsyn i hens ärende.

Disciplinnämnden finner

att förseelse har förekommit vid examination på ett sådant sätt att disciplinära åtgärder skall vidtagas enligt 10 kap. 1 § högskoleförordningen.

Disciplinnämnden beslutar

att förseelsen är av sådan art att någon annan påföljd än avstängning inte kan komma ifråga;

att avstänga N.N. i åtta (8) veckor [...]